

Poštnina pavšalirana.

Šoli, mladini

in učiteljstvu!

Slovenski učitelj

*Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva*

Urednik F. Fabinc

Vsebina:

† Anton Kržič	174
Protestiramo in ne priznamo!	175
Dvajsetletnica Slomškove zveze	175
Ljud. šol. čitanka. Rud. Pečjak	177
Delo Slomškove zveze v 20 letih	180
Organizacija kmetijsko-nadaljevalnih tečajev	185
Kultura in književnost	187
Zapiski	189
Društvena in stanovska kronika	191

Leto XXI.

1920

Št. 11., 12.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Ignacij Labernik, rojen 11. septembra 1877 v Poljanah nad Škofjo Loko, oženjen, učitelj v Ljubljani, pristojen tje kaj, nekaznovan,

je kriv,

da je zanemaril kot odgovorni urednik perijodične tiskovine »Slovenski Učitelj«, izhajajoče v Ljubljani, dolžno pazljivost, vsled česar so izšli v navedeni tiskovini na platnicah v št. 6 z dne 15. junija 1920 članki proti zasebnim obtožiteljem Engelbertu Ganglu, višjemu šolskemu nadzorniku, Luki Jelencu, ravnatelju meščanske šole in Jakobu Dimniku, ravnatelju mestne deške šole, vsem v Ljubljani, ki tvorijo pregrešek žaljenja časti in je s tem zagrešil prestopok v smislu člena III zakona z dne 15. oktobra 1868, št. 142 drž. zak., in se

obsodi

po št. 5 navedenega zakona, drugi odstavek, na

sto kron denarne kazni,

za slučaj neizterljivosti na 10 dni zapora ter po § 389. k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopka in izvršitve kazni, ter da to sodbo objavi v »Slovenskem Učitelju« na svoje stroške v 14 dneh, ko prejme sodbo.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 29. septembra 1920.

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo in upravnilstvo je v Ljubljani, Židovska steza 4/III. Naročnina za društvene člane K 40.—, za nečlane K 30.—. (Pri društvenih članih je v naročnini vračunjena društvena članarina. Vsak društveni član mora biti naročnik lista.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 2. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino in dopise sprejema uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XXI.

LJUBLJANA, 15. nov., dec. 1920.

ŠT. 11., 12.

† Anton Kržič.

† Anton Kržič.

3. decembra t. l. ob pol 1. uri zjutraj je umrl v Ljubljani profesor in kanonik Anton Kržič, velezaslužni slovenski pisatelj. S pokojnim kanonikom smo izgubili Slovenci najmarkantnejšo osebnost ravno minule dobe ter zlasti krščanski vzgojitelji in učitelji med dobrimi in plemenitimi najboljšega in najplemenitejšega. Sto in sto učiteljev in učiteljic širom naše domovine se gotovo s hvaležnostjo spominja nekdanjega ljubeznivega veroučitelja ljubljanskega učiteljišča. Sama ljubezen in dobrota ga je bila. Koliko revnih učiteljiščnikov je uživalo podporo preblagega moža, a vedno po svetopisemskem reku, da naj ne ve levica, kar dela desnica. Njegova dobrota v tem oziru skoraj ni poznala meje. Slomškova zveza mora prišteti vati prof. Kržiča med svoje največje dobrotnike. Poziv k prvemu občnemu zboru je podpisal tudi pokojnik ter je bil potem več let odbornik in ustanovnik Slomškove zveze. Še sedaj, ko že dolgo ni več zapustil svojega stanovanja, je še vedno z največjim zanimanjem povpraševal po naši organizaciji, ki ji je ostal zvest do svoje smrti.

Kanonik Kržič je bil mnogo let sotrudnik »Slovenskega Učitelja« in njegova zasluga je, da je tudi pouk v krščanskem nauku krenil na pot moderne pedagogike in metodike. Njegove zasluge na tem polju so trajne vrednosti. Naša mladinska književnost izgubi s Kržičem najplodovitejšega pisatelja. Število njegovih spisov je skoraj nepregledno, osobito, če pomislimo, da je bil urednik »Angelčka«, »Krščanskega Detoljuba« in od l. 1894. pa skoraj do zadnjih let tudi »Vrtca«. Če tudi ne bodo vsi spisi odgovarjali današnjim zahtevam kritike, sije iz vseh velika ljubezen do mladine in volja, da bi ta mladina hodila po potu krščanskega življenja in krščanskih načel. Kržič je bil tudi ljudski pisatelj in slovensko homiletično slovstvo je izgubilo najpridnejšega sotrudnika.

Profesor Anton Kržič je bil rojen 2. junija l. 1846. v Rakitni. L. 1868. je z odličnim uspehom dovršil gimnazijo v Ljubljani. Po dovršeni gimnaziji je stopil v ljubljansko semenišče. V mašnika je bil posvečen 31. julija 1871. Od leta 1872. do 1876. je bil kaplan v Predvoru pri Kranju. L. 1876. je postal katehet uršulinskih šol v Ljubljani, kjer je služboval do l. 1891. Za profesorja verouka na ljubljanskem učiteljišču je bil imenovan l. 1891. Član dež. šol. sveta je bil od l. 1894.—1917. Neprecenljivih zaslug si je pridobil Kržič v tej dobi kot predsednik »Pripraviškega doma« in »Ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje«. Pokojni kanonik je bil star 74 let. Krščansko učiteljstvo naj ohrani trajen spomin vztrajnemu in vzornemu učitelju-vzgojitelju, delavnemu pisatelju in plemenitemu človeku!

Protestiramo in ne priznamo!

Poverjenišstvo za uk in bogočastje v Ljubljani je imenovalo okrajne šolske nadzornike na bivšem Kranjskem. Prosветno ministrstvo v Belgradu je nekatera teh imenovanj razveljavilo, okr. šol. nadzornika za ljubljansko okolico pa je poslalo v litijski okraj ter imenovalo na njegovo mesto 10 let mlajšega učitelja, ki je strasten pristaš tistih, ki danes gospodarijo pri Zavezi. Ugotovimo, da je po znanih sklepih Narodnega veća v Zagrebu leta 1918., ki so šele omogočili naše narodno ujedinjenje, do nove ustave deželna vlada v Ljubljani edina oblast, ki je imela pravico izvršiti začasna imenovanja. Centralna uprava v Belgradu si je to pravico samovoljno prilastila potom strankarskega mešetarenja, da je pasus o šol. nadzornikih utihotapila v proračun prosvetnega ministrstva brez vednosti dr. Korošca, ki bi bil v nasprotnem slučaju izvajal konsekvence. Ne sledimo našim tovarišem v Zavezi, da bi hujskali proti njihovim nepostavnim nadzornikom, ki so prišli do svojih mest proti volji kompetentnih šolskih oblasti, a za nas ostanejo vedno usiljivci, ki jih je prineslo na površje strankarstvo, samovoljna nezakonitost in trenutni položaj nekonsolidirane države. Obžalujemo, da zastrupljajo mlado državo z nasiljem in krivico tisti, ki najraje govorijo o svobodi in pravici.

Dvajsetletnica Slomškove zveze.

(Konec)

Hrvatski pater frančiškan prosi za primerne članke za mladinski list »Andeo čuvar«, ki je tudi glasilo »organizacije mladih junaka«.

Češki senator Kadlčák in predsednik češkega Orla Zampach vpeljeta k učiteljskemu zborovanju poslanca in profesorja J. Šrámeka; zborovalci in predsednik jih iskreno pozdravijo.

Tovariš Marko Vunić iz Splita referira o Ligi katoliških nastavnika v kraljevini SHS: Naš stan zahteva skupnost organizacije v stanovskem oziru, v političnem in kulturnem pa popolno svobodo. V kulturnem oziru so se razšla pota: za ali proti krščanstvu. Da se združijo vsi oni, ki so za razširjanje katoliške kulture v šoli in izven šole, se namerava ustanoviti »Liga katol. nastavnika«. Naši nasprotniki so že izdali smernice, da prično širiti kulturo v svojem smislu. Predrugčili so § 1., odstranili so iz njega religijo in ostala je le še morala. Pa kakšna je morala brez religije? — Verska vzgoja ima pri nas glavnega sovražnika v Trstenjaku, ki pa v svoji mrznji do vsega, kar je verskega, ni izviren. Dokazalo se mu je, kako kopira nemške avtorje. — Proti protiverskemu delu naših nasprotnikov moramo mi rabiti enako sredstvo, namreč delo v verskem, katoliškem smislu. Slomškova zveza nam je pokazala pot k temu delu. Lansko leto nas je bilo zbranih le malo v Zagrebu; letos nas je tu čez 100, naše vrste se strinjajo. — Potrebno je, da se seznanimo s pravili »Lige«, ki so že v osnutku. »Liga katol. nastavnika« bodi naša organizacija, ki sprejema v svoje okrilje vse državne nastavnike katoliškega mišljenja. Stanovi: učitelji, profesorji itd. imajo v nji posebne odseke. Ko pride do ustanovitve »Lige«, bo treba, da bo v njenem odboru zastopana tudi Slomškova zveza kot že obstoječe kulturno društvo in nasprotno zaradi kontakta tudi »Liga« v odboru Slomškove zveze. Tudi glasilo bodi edinstveno! Prirejale se bodo predavanja, tečaji in izdajale knjige. — Čutimo potrebo take organizacije. To zahtevo so izrazili tudi že Čehi. Zato bodi »Liga« slova n s k a !

Pride nadškof Bauer s spremstvom in uniatski biskup Njaradi. Predsednik jih iskreno pozdravi.

Vunič nadaljuje: Ko imamo ustanovljeno »Ligo«, se združimo, z brati Čehi v skupno društvo. — Rajši ramo ob rami z našimi pravoslavni brati kakor skupno s protikrščanskimi! —

Nehote mi prihaja na um, kar piše Sienkiewicz v »Rodbini Polaneških« o bodočnosti Slovanov. (Waskowski): »Pri nas Slovanih je duševnega nemira več, nego na zapadu, ker smo najmlajši izmed Arijev in zato še pri nas nista razum in srce v ravnotežju. Čutimo najživeje, si jemljemo vse navdušeni in vneti k srcu, vse izvajamo praktično v življenju. — Ne poznamo mere in ne moremo je imeti, ker se pri nas damo premagati vsaki ideji, smo lahkomišelní in lahkóverni. — Ne, mi imamo drugo nalogo! Ta zmožnost, da se razvzemljemo, to je velik temelj naloge, ki jo je Kristus naložil slovanskemu svetu. — — — Kako čudna številka je to »tri«! Vendar pa tiči v tem nekaj tajnostnega: trije svetovi so v Evropi: romanski, germanski in slovanski. Prva dva sta že izvršila, kar sta imela izvršiti. — Bodočnost — to je tretji svet. A kaj izvrši Slovan? — — — Družabne razmere, zakon, razmerje človeka proti človeku, življenje posameznikov in to, kar se imenuje zasebno življenje, vse je zgrajeno na krščanskih osnovah. — — — Kristus je v življenju posameznikov, toda ni ga videti v zgodovini. — Uvesti ga v zgodovino, pozidati nanj zgodovinske dotike, ustvariti ljubezen do bližnjika tudi v zgodovinskem pomenu, to je naloga, ki jo ima izvršiti slovanski svet... Samo, da se še ne zaveda te naloge; zato mu je treba odpreti oči! — — — Ne moremo se odreči tej nalogi, ko bi se tudi hoteli. Človeških značajev ni treba trgati od njih poziva, niti jih izpreminjati siloma. — Korakati moramo za glasom poziva in prirode!«

Ali ni dolžnost krščanskega učiteljstva, da prevzame del te naloge na svoje rame? slovensko učiteljstvo; zato predsednik ne otvori debate. Delo prevzame Slomškova zveza in hrvatsko učiteljstvo, ki stopita v pismen stik.

K besedi se oglasi čehoslovaški poslanec prof. Jan Šrámek, ki izjavlja, da, ko je čul po svojih tovariših, da sta dopoldne obiskala zborovanje katoliškega učiteljstva, ni mogel drugače, kakor da pohiti še on k njim ter jim prinese pozdrave katoliške čehoslovaške. Poudarja, da je skupno in vzajemno delo učiteljstva in duhovščine edino prava pot do temeljite izobrazbe ljudstva in da je le oni značaj pravi, ki temelji na krščanskih načelih. V tem smislu prosi solidarnega dela s čehoslovaškim učiteljstvom. (Pritrjevanje.)

Nato govori nadškof Bauer in v iskrenih besedah pozdravlja početek »Lige« in ji želi blagoslova Najvišjega. Navaja iz lastne izkušnje — saj je bil učitelj na vseh učnih zavodih, od preproste selske šole — gimnazije — do vseučilišča — da je le tam pričakovati bogatega sadja, kjer učiteljstvo skupno dela z duhovščino. (Cerkveni dostojanstveniki živahno pozdravljeni odidejo.)

K besedi se oglasi predsednik Slomškove zveze: Z veseljem pozdravljamo ustanovitve »Lige«. Kot predsednik Slomškove zveze obetam najmarljivejše sodelovanje našega društva. Saj je Slomškova zveza že 20 let delovala v istem smislu in bo, podkrepljena z novo napravo, tembolj smelo šla v boj »Za krst častni i slobodu zlatnu«. (Pritrjevanje.)

Določi se odbor hrvatskega učiteljstva, ki bo proučil pravila »Lige«. — Isto stori tudi Slomškova zveza.

Predsednik Slomškove zveze, Štrukelj, se v iskrenih besedah zahvali zborovalcem za vztrajnost, posebej še gospodom predavateljem in gospe in gospodični predavateljici in vsem, prav vsem, ki so sodelovali, da se je zborovanje tako krasno izvršilo. Pozivlje vse, naj ponese vsak žarek svetega navdušenja za našo katoliško stvar, ki ga je užgala veličastna mariborska prireditelj, na svoj dom, v svoj delokrog v šoli in med ljudstvom, da zažari v velik plamen. V to pomozí Bog!

Predsednik Vincens pripomni, da je bilo zborovanje tako krasno in je nudilo toliko raznovrstne snovi, ki zdaj čaka našega dela, da k vsemu nima pristaviti drugega kakor krščanski konec: V imenu Očeta, Sina in Svetega Duha. Amen.

Zborovalci navdušeno odpojo himno »Lepa naša domovina«, potem ves zbor pod vodstvom gospe prof. in gospe ravn. štopce pohiti na Kalvarijo, kjer gospa ravnateljica štopca v navdušenih besedah pozivlje izletnike k vztrajnemu delu za milo domovino. Prijazni »Marijin dom« je zbral za nekaj ur slovensko in hrvatsko učiteljstvo k prijateljski in neprisljeni zabavi. — Zvečer se je učiteljstvo udeležilo koncerta »Ljubljane«.

V nedeljo, 1. avgusta, se je Slomškova zveza s hrvatskim učiteljstvom vred udeležila slavnostnega obhoda, sv. maše in Orlovskega tabora. — Vtisi in spomini te katoliške manifestacije ostanejo vsem udeležencem neizbrisni. Za dolgo bodo ostali ti dnevi vir moči in navdušenja pri delu v šoli in izven nje. Da pa ne poneha moč in navdušenje, temveč da dobi močnejšega vira in opore, nam bodo pomagali pogledi na sad našega truda. »Ako te straši delo, glej na plačilo.«

Z dragimi hrvatskimi in češkimi gosti je poletelo okoli 30 članov Slomškove zveze na Bled. V prijateljski, da, bratski ljubezni smo se razšli s prepričevalnim ključem »Na svidenje!«

Ljud. šol. čitanka.

(Realna snov, ilustracije.)

R. Pečjak.

(Konec.)

Zahtevati moramo, da se uvedejo vsaj za višje razrede povsod posebne šolske knjige za realne predmete. S tem pa še ni rečeno, da naj odpade ta snov v čitankah. Ne, one jo morajo podajati predvsem v dovršeni estetični obliki. Oglejmo si posamezne predmete.

Prirodoznanstvo. Šol. list opisuje večinoma živali in rastline v obliki pogovorov. Je to korak naprej, a je še vedno mnogo, mnogo premalo. Ti človeški pogovori niso pravljica in skušajo opisati naravo, kakršna je v resnici. Otrok to tudi čuti. Ali pa ne skočijo tukaj živali in rastline le preveč iz okvirja svojega živalskega, oziroma rastlinskega življenja? Ni tu nevarnost, da jim ubijemo počasi smisel za resnično naravo?! Predvsem pa samo s takim načinom opisovanja gotovo oviramo razumevanje za skupno življenje, ki vlada med živalmi, rastlinami in človekom, med organskim in anorganičnim življenjem, ki je šele pravi kos resnične narave. In dispozicijo, da bo otrok pozneje spoznal, kako v tesni zvezi je posebno živalstvo, rastlinstvo in človek, moramo ustvariti ali pospeševati z realnimi spisi. Poglejte otroka pri vaški luži! Ali opazuje tu samo par žab? Ne, on opazuje dogodke, življenje, ki vlada notri: žabe, belouško, kačje pastirje, bičevje itd. itd. Samo tako opazovanje pa otroka notranje zadovolji in blaži. Zato pa: Opišimo trhel štor, vaško lužo, vrt, njivo pšenice, domači hlev z vsem bogatim življenjem, ki vlada tam, a ne jablane, ščinkovca, ovce itd. Opišimo kamnoĽom, a ne kamna, podzemeljsko jamo z vsem organskim in anorganičnim življenjem, a ne kapnika, ker ta faktično sam nikjer ne eksistira. Razume pa se, da v majhnem obsegu. Glavno je, da dobi učenec sliko ondotnega življenja.

Zgodovina. Kar smo dosedaj podajali pod imenom zgodovina, se ne sme zgoditi nikoli več. Šolski list tiplje še okoli, trdne podlage nima. V prvi vrsti moramo pokazati mladini v čitankah poleg naših narodnih kraljev one naše velike kulturne in socialne delavce, ki reprezentirajo v sebi vse kulturno življenje dotične dobe. Tako bomo tudi naše kulturno življenje personificirali in lahko lepo čuvstveno opisali. (Ciril in Metod, Sv. Sava, Prešeren, Slomšek, Krek itd.). Toda ne samo naše, tudi velike, markantne osebnosti tujih narodov, ki jih mi uporabimo lahko sebi v prid, naj pridejo v čitanke. Naš človek mora dobiti v ljudski šoli nekaj pojema, kaj je to: renesanca, klasicizem, reformacija, francoska revolucija itd. Vse naštetje je vplivalo na vse človeštvo. Naše ljudstvo n. pr. ve, kdo je Francišek Asiški. Da pa je on začetnik one velikanske duševne revolucije, ki se imenuje renesanca in ki je tako blagodejno vplivala na vse narode, to je malokomu znano. In kako bi lahko v tej obliki razložili tudi preprostemu človeku bistvo renesance, da bi jo vsaj čuvstveno razumel. Na ta temelj bi tudi lahko gradili naprej. Razume pa se, da ne smemo filozofirati. Pri manjših učencih zadostuje, da jim opišemo kak lep, naiven dogodek iz

življenja teh mož. Dosti je, da jim položimo njihova imena in podobe v dušo, ki naj se kot semena z njimi dalje razvijajo. Zgodovinski pouk se mora nadaljevati po naših izobraževalnih društvih in ljudskih akademijah, ki jih moramo spraviti v življenje. Eno pa je treba doseči: Ljudska šola naj da podlago vsej poznejši izobrazbi. Velike osebnosti in z njimi naša kultura naj se ne podaja mladini v zrelejši dobi kot nekaj popolnoma neznanega, ampak naj se jim tedaj le razkriva v vsej svoji veličini kot že nekaj znanega, nekaj, o čemer so slišali že v nežni mladosti. Le na ta način bodo prišli ti kulturni nositelji v meso in kri, in le tako bomo resnično kulturno vzgajali. In le tako bomo naš narod tudi politično vzgajali, kajti politika mora biti samo posnetek kulture, da je zdrava in resna.

Tudi o ustavoznanstvu naj govori Čitanka, toda v lepi obliki, ki bo ogrevala. Imamo svojo narodno državo in naš človek se bo sedaj bolj intenzivno udeleževal javnega življenja, ker ne bo njegovemu čustvovanju več tako tuje. Lep članek o tem je napisal v Šolskem listu Pavel Flere. Navidezno suho snov o občini, okrajnem glavarstvu itd. je lepo čustveno oživil. Dedek pelje deco na goro ter ji tam razkazuje nazorno vas, župnijo, občino, okrajno glavarstvo in drugo. Takih člankov želimo več.

Ilustracije. Čitanko mora otrok vsrkati vase, da bo z njim nedeljiva harmonična celota. Zato je treba, da jo tudi primerno oblečeno ilustriramo. Vsakdo izmed nas ve, kako vplivajo čustveno na otroka lepe barve, črte itd. Jaz sam se spominjam še danes tako živo, kako sem neštetokrat božal putko, ki jo je držal deček v naročju in jo objemal, kako sem primerjal, katera izmed naših je njej podobna itd. Imel sem jo ravno tako za živo kakor naše domače. Knjižico še sedaj hranim največ radi te sličice in sem vedno vesel, kadar jo ugledam. (Ljudskošolske Čitanke pa se nerad spominjam, ker še danes me tišči v duši tista snov, ki je nisem mogel takrat prebaviti.) Da bi ilustrirali povestice, ne kaže, ker bi motili s tem preveč individualni razvoj v otroku, ki si s pomočjo opisov dogodek večkrat lepše in kar je glavno, po svoje predstavlja. Lahko pa mu v samostojni sličici podamo kak moment iz njegove okolice, ki ga bo lahko združil z resničnim življenjem. V nižjih razredih, ko še otrok ne zna dobro čitati, bi bilo zelo priporočljivo naslikati majhno dogodbico tako, da bi pod slikami povedali z besedami le glavne misli. Otrok naj bi nato vsebino sam sestavljaj. Tukaj bi ne bil čustveno tako moten in bi se mu Čitanka radi tega bolj prikupila. Tudi didaktične vrednosti bi bilo to. Predvsem pa spadajo v Čitanke pokrajinske slike. Kako različna je v tem oziru Jugoslavija! Naša mladina mora dobiti tudi v Čitankah enoten in resničen vtis o njej. Najlažje dosežemo to s slikami, ki so vzete zvesto po naravi. Nobeno opisovanje ne more n. pr. tako lepo ponazoriti morja kakor slika. In če ga še opevamo v vezani besedi, zakaj bi ga še ne v upodablajoči? Par slik o najlepših pokrajinah Jugoslavije mora v Čitanke! Kako tuj je n. pr. Bled našemu ljudstvu. Ni čuda, saj ga ni menda nikoli čustveno uživalo. Ne gre tu za zemljepisni pouk, gre za enotno vzgojo, ki mora vladati med

vsemi predmeti. Kako bi bili tudi naši malčki veseli, če bi ugledali v svojih čitankah majhnega Bosančka v širokih plavih hlačah in rdečem fesu, o katerem so že gotovo slišali.

Tuji so tudi našemu ljudstvu po večini naši umetniki in drugi kulturni delavci. Koliko ljudi se še vedno pri nas dobi, ki ne vedo, kdo je bil Prešeren. Morda so sicer že slišali kaj o njem, toda tistega čuvstva niso doživeli, ki se zbudi v nas takrat, ko pravimo: Naš je! Šola ima dolžnost, da pripomore, da doživi masa te može čuvstveno in vzbuja v njej na ta način samozavest. Bi li ne kazalo zato, da pribčimo tu in tam poleg opisa še sličico dotičnega, ki je to spisal ali ki se o njem v spisu govori. Pomnimo: Čitanka je otrokova last in to v vzgoji veliko pomeni. Otrok pozna predvsem individualna čuvstva. Treba je zato, da doživi »moj je«, iz katerega izzveni nato samoobsebi »naš je«. To najlažje dosežemo s sliko. Učitelj mi je nekoč podaril lepo sličico Slomška. Še dandanes jo hranim in še dandanes čutim v sebi ona naivno-otroška, vedno osvežujoča čuvstva, ki sem jih takrat doživljal in ki mi veliko pomorejo k razumevanju tega moža. Najbolj čutim, da je ta mož »naš«, ker je bil že v mladosti »moj«.

Vse slike v Čitanki pa morajo izzveneti v harmonično celoto. Najbolj bi k temu pripomogli majhni, preprosti, lepi ornamenti, ki bi se vezali kot členi v verigi med seboj. Kakor mi je znano iz mojega službovanja, ima mladina ravno z ornamenti, t. j. s tistim sestavljanjem rožnih listkov, metuljkov v enotno sliko, veliko veselje. Fantazija se lahko zadovolji. Na ta način bi lahko ilustrirali tudi posamezne sestavke, ker bi ti ornamenti ne motili predstavnost vsebine. Ornament bi bil samo nekaj samostojen, soroden in najbolj čuvstven dodatek. Pesmico o pomladi bi okrasili n. pr. z ornamentom iz zvončkov, vencev itd., pesmico o veverici s kompozicijo smrekovih storžev i. dr. Bili bi to dve samostojni predstavi, čuvstveno pa isti vsebini, ki bi se medsebojno izpopolnjevali. Mladino bi navajali s tem, da bi izražala svoje veselje nad lepimi dogodki še na poseben, čisto drugi način. Spominjam se, s kakim veseljem so ilustrovali moji učenci domače naloge s takimi ornamenti in z ilustriranimi začetnimi črkami. Čitanka jim mora biti v tem oziru vzor.

Skušal sem podati v celotni obliki glavno snov, iz katere naj bi zajemala ljud. šol. čitanka. V kakšni obliki pa jo podajamo različnim stopnjam otrokovega razvoja? To je najtežje! Ne morem se spuščati tukaj v podrobnosti, ker bi bilo za to treba posebne razprave. Omejim se samo na eno točko, ki nam mora biti povsod merodajna: ničesar ne smemo podati v preveč zreli obliki. Kdor stori to, ubije otroško dušo, ker ubije njen razvoj, čeravno nauči mladino navidezno mnogo lepega in dobrega. V tem oziru se mnogo greši, ker tak pouk imponira. Skoro vsak mlad učitelj naredi v svojem idealizmu ta greh. Taka vzgoja pa je najslabša, ker rodi slepe fanatike, ono plast ljudi, ki vse zna in vse ve, v resnici pa je največja coklja kulturi — je zrelo, a gnilo jabolko, v katerem so vse življenske sile ubite, ker je ubit razvoj. V tem oziru je treba posebno v

sedanjem času največje previdnosti, ker imamo toliko filozofov — mladih starcev.

Kljub temu pa čitanka ne sme biti samo zbirka lepih povesti, kakor sem že omenil. V njej mora biti koncentriran ves naš vzgojni program, ki je v najožji, organski zvezi z vsem našim kulturnim, socialnim in gospodarskim življenjem. Vse te ideje pa morajo biti položene v čitanke kot semena, iz katerih naj zraste mogočno drevo. In čim bolj diha iz spisa ta dolga, dolga pot, ki je od semena do sadu, tem boljši je spis, ker toliko bolj budi moči.

V Šol. listu se mi vidijo nekatere stvari, posebno tiste, ki uvajajo v iredento, le še malo preveč zrele. Jasno je, da moramo gojiti najskrbneje iredento med ljud. šol. mladino. Edino zdrav temelj pa je ta: pokazati mladini brez kakega vojaškega namigavanja lepoto in bogastvo solnčne Primorske, vzbuditi v njej živo zavest, da je ta zemlja samo Božja in jugoslovanska, ker prebivajo na njej naši bratje in da ni več daleč čas, da se z njimi združimo, ker to zahteva pravica, ki vedno zmagaja. Vse drugo pride pozneje. Kakršnakoli vojaška namigavanja bi pri otroku, ki ima tako bujno fantazijo, ovirala postaviti ta edino zdravi temelj, ki potrebuje za zgradbo časa in miru. Le na ta način bomo vzgojili junake, ki bodo znali umirati za pravico in resnico, a ne bodo nikaki militaristi, ker bo zavest pravice visoko nadkriljevala sovraštvo. Sicer pa moramo biti učenci Prešernovi, ki poje, da naj Bog živi vse Slovence in Slovane, a nazadnje tudi: »Bog živi vse narode, ki hrepene dočakat dan, da koder solnce hodi, prepir bo iz sveta pognan!« Ta dan pa želi dočakati vsako ljudstvo, ker ni nobeno v svojem jedru samo slabo. In le takrat, ko postanemo vsi bratje, pride. Zato učimo mladino ljubiti tudi ital. ljudstvo, smrt pa le krivici in skupen boj onim, ki jo oznanjujejo. Pripravljajmo tla predvsem duševni revoluciji, bratstvu, ki se vali k nam od vzhoda. V Šol. listu je Kosovo, ni pa moderne Kosovega polja — Rusije. Predvsem pa ne sme oče Radecki nikoli več priti v tej ali oni metamorfozi v naše čitanke!

Dobra čitanka je najtežje delo, ki nas čaka, kajti ona bo barometer vsega našega šolstva, naše vzgoje in naše bodočnosti. Ona ni beletrističen mladinski list, njej da avtoriteto in sankcijo učitelj, šola, država in ves narod! Zato ni zadosti da so tisti, ki jo bodo sestavljali, samo dobri pedagogi, tudi ne zadostuje, da so dobri pisatelji, predvsem si morajo biti tudi na jasnem: Kaj in kako hoče naš narod?!

Delo Slomškove zveze v 20 letih.

Kratek pregled po drugem deceniju.

Slomškova zveza je nastala ob priliki II. katoliškega shoda, dne 10. septembra 1900, ob stoletnici rojstva slovenskega pedagoga Ant. Mart. Slomška. Skromen je bil začetek, a one, ki so stali ob zibelki Slomškove zveze, je navdajalo upanje, da se iz skromnega začetka razvije ona orga-

nizacija, ki spaja v harmonično celoto šolo, cerkev in dom. In niso se varali! — Program, ki si ga je društvo načrtovalo, »narodna in krščanska šola in tako tudi učiteljstvo«, je dal društvu smernice za njegovo delo. Začetkoma bolj skromno, pozneje bolj in bolj krepko in živahno delo prvega decenija je opisal na občnem zboru Slomškove zveze 8. avgusta 1910 in je ta opis prinesel »Slovenski Učitelj« v 9. (slavnostni) številki 1910, stran 194—200. Iz tega poročila posnamemo: »Vsa dosedanja zborovanja Slomškove zveze niso bila le za zabavo, temveč namenjena resnemu delu. Pri njih se je razpravljalo o najraznovrstnejših pedagoških vprašanjih; nismo pa pozabili tudi gmotnega stanja učiteljstva ter smo zopet povzdignili glas za izboljšanje naših plač. In gotovo je zasluga Slomškove zveze, da se je v tem oziru vsaj nekaj doseglo, ako tudi še ne toliko, kakor bi bilo želeli. — Pri dosedanjih zborovanjih, ne všteti današnjega, je bilo 17 zanimivih in vestno sestavljenih predavanj sledeče vsebine:

I. Dne 30. decembra 1901: 1. Dr. Ig. Žitnik: »Šolske in učiteljske zadeve v državnem in deželnem zboru.« 2. Prof. A. Dokler: »Kako voditi čitanje?« 3. A. Štupca: »Kakšno bodi delovanje Slomškove zveze?«

II. Dne 25. avgusta 1903: 4. I. Štrukelj: »Učitelj v boju proti alkoholizmu.« 5. Dr. J. E. Krek: »Šola in gospodarski napredek.« 6. Fr. Jaklič: »Učiteljska zadruga.«

III. Dne 7. septembra 1907: 7. Štef. Primožič: »Nekaj misli o našem gmotnem stanju.« 8. Mira Regali: »Socialno delovanje učiteljice.« 9. J. Slapšak: »Krščanska vzgoja.« 10. Prof. Ev. Jarc: »Etika in moderna šola.« 11. I. Štrukelj: »Birokratizem v šoli.« 12. Fr. Jaklič: »Naša stanovska politika na Kranjskem.«

IV. Dne 6. septembra 1908: 13. Mar. Vider: »Izobraževalno delovanje učiteljice izven šole.« 14. J. Slapšak: »V koliko je upravičena ženska emancipacija?«

V. Dne 7. aprila 1909: 15. Lj. Stiasny: »Kmetijsko-nadaljevalna šola.«

VI. Dne 2. septembra 1919: 16. Dr. J. Bezjak: »Poezija in nje estetični vpliv na učence.« 17. Jos. Bregar: »Preosnova deželnih šolskih zakonov.«

Ravno štiri mesece po ustanovitvi Slomškove zveze se je dne 10. januarja 1901 v Idriji ustanovila prva njena podružnica. — Zgledu pogumnih idrijskih Slomškarjev so prav kmalu sledili tovariši solnčne Goriške ter si dne 3. oktobra 1901 ustanovili svojo podružnico za goriški in gradiščanski okraj. Ta podružnica je kmalu prenehala s svojim delovanjem in namesto nje se je 5. septembra 1907 ustanovilo v Gorici »Društvo krščanskomislečega učiteljstva«. To društvo sicer ni pod okriljem Slomškove zveze, pač pa vlada med obema prav prijateljsko razmerje.

Tretja podružnica se je ustanovila dne 7. decembra 1902 v Kranju za kranjski in radovljjski okraj. Dne 24. februarja 1909 se je ustanovila podružnica za Ljubljano, okolico in kamniški okraj. — Kmalu pa se je

uvidelo, da je nemogoče sestajati se k pogostim zborovanjem, ako je okoliš prevelik. Zato sta se izločili dve novi manjši podružnici: dne 26. junija 1910 podružnica za kamniški okraj, dne 18. julija 1910 pa podružnica za vrhniški in logaški okraj.

Dne 8. julija 1909 je bila ustanovljena dolenska podružnica in 3. oktobra 1909 podružnica za reško dolino.

Zanimiv bi bil pregled predavanj po podružnicah, toda preobširno bi postalo moje poročilo; zato se omejim le na število istih:

idrijska	podružnica	je imela	30 zborovanj	s 33 predavanji
kranjska	"	"	3 zborovanja	z 2 "
ljubljanska	"	"	9 zborovanj	s 5 "
dolenska	"	"	3 zborovanja	s 4 "
reška	"	"	5 zborovanj	z 10 "
kamniška	"	"	1 zborovanje	z 1 predavanjem
vrhniška	"	"	1 zborovanje	z 1 "
skupaj torej			52 zborovanj	s 56 predavanji
Če prištejemo še			7 "	" 17 "
pri glavnih zborovanjih, izvemo,				
da smo že imeli			59 zborovanj	s 73 predavanji.

Pregled smotrenega dela Slomškove zveze v prvem deceniju je dal pobudo za enako delo tudi nadalje. Po slavnostnem zborovanju ob desetletnici Slomškove zveze so zborovale l. 1910 podružnice, in sicer: i d r i j s k a 4. okt. 1910 v Idriji, kjer je predaval tov. Gostiša »O reji kuncev«; g o r e n j s k a 27. okt. 1910 s predavanjem J. Miheliča »O zgodovini in razvoju lepopisja«; k a m n i š k a 4. in 19. okt. 1910 s predavanjem A. Trošta »Lepopisne vaje«, I. Kuharja »Ljudevit Gaj«, A. Trošta »O početnem risanju« in G. Mrkuna »Potovanje v Jeruzalem«; v r h n i š k a 4. okt. 1910 v Logatcu s predavanjem kapl. Turšiča »Ali je zunaj cerkve sodelovanje dušnega pastirja in učitelja koristno, potrebno, možno?«; n o t r a n j s k a 4. okt. 1910 s predavanjem J. Ravnikarja »Glavna napaka dokončnega in učnega reda«, in J. Grada »Učitelj«; d o l e n j s k a 19. nov. 1910 s predavanjem M. Humeka »Sadjarstvo in šolski vrtovi«; l j u b l j a n s k a 22. dec. 1910 s predavanjem kat. Čadeža »Nova pota«. Delovni princip v ljudski šoli. — Torej so imele:

idrijska	podružnica	1 zborovanje	in 1 predavanje
gorenjska	"	1 "	" 1 "
kamniška	"	2 zborovanji	" 4 predavanja
vrhniška	"	1 zborovanje	" 1 predavanje
notranjska	"	1 "	" 2 predavanji
dolenska	"	1 "	" 1 predavanje
ljubljanska	"	1 "	" 1 "
skupaj		8 zborovanj	in 11 predavanj.

Poleg tega je imela kamniška podružnica 1 hospitacijo, 10. nov.; ljubljanska pa si je 24. nov. ogledala tobačno tovarno.

L. 1911 so podružnice pridno nadaljevale svoje delo. 16. februarja 1911 je zborovala ljubljanska podružnica, kjer je predaval katehet Čadež »Skrb za ljudskošolske abiturijente«; ta podružnica je tudi zborovala 6. aprila, 8. junija, ko je obenem predaval prof. Pengov »Vtisi s potovanja v Švici«, in 28. decembra. — Vrhniška podružnica je zborovala 6. aprila, 27. aprila s predavanjem M. Jurjevčičeve »O našem šolstvu, zlasti o gospodinjstvih šolah in tečajih«, 1. junija s predavanjem preds. Zieglerja »Vzgojni pomen šolskih hranilnic« in 13. julija 1911 s predavanjem preds. Zieglerja »Kako se porabi šolarski izlet v učne namene«, 4. oktobra pa s predavanjem tov. Smolikove »Roditeljski sestanki in njih pomen za ljudsko šolo«. — Notranjska podružnica je zborovala 27. aprila s predavanjem J. Grada »V boj proti alkoholizmu!« (Tu je bilo sklenjeno, da se ustanovi protialkoholni odsek učiteljstva.) — Gorenjska podružnica je zborovala 8. junija združeno s predavanjem prof. Mantuanija »O varstvu umetnin«. — Kamniška podružnica je zborovala 18. maja s predavanjem Minke Odlaskove »Pouk v gospodinjstvih tečajih nadeželi«, 12. okt. s predavanjem Minke Odlaskove »Poročilo o gospodinskem tečaju v Feldsbergu na N. Avstrijskem« in 20. nov. 1911. — Idrijska podružnica je zborovala 6. julija, kjer je predaval J. Novak »Vzgoj najprej samega sebe!« in 4. oktobra s predavanjem dr. Preglja »Razpor med učiteljstvom v Istri«. — Dolenjska podružnica je zborovala 6. junija, predaval je F. Lužar »Zadružništvo in ljudska šola«.

7. septembra 1911 je bil občni zbor v Ljubljani s sledečima predavanjima: M. Humek »Šola bodi temelj narodnogospodarskega napredka«, M. Kleinmayr »Kaj zahteva sedanja doba od slovenske učiteljice?«

L. 1911 so podružnice delovale na sledeči način:

ljubljanska	4 zborovanja in	2 predavanji
vrhniška	5 zborovanj „	4 predavanja
notranjska	1 zborovanje „	1 predavanje
gorenjska	1 „ „	1 „
kamniška	3 zborovanja „	2 predavanji
idrijska	2 zborovanji „	2 „
dolenjska	1 zborovanje „	1 predavanje
skupaj	17 zborovanj s	13 predavanji
in občni zbor		z 2 predavanjima
18 zborovanj in 15 predavanj.		

Ljubljanska podružnica si je ogledala 16. februarja 1911 predilnico, 4. maja pa škofove zavode. Gorenjska podružnica si je ogledala 8. junija žimarsko zadrugo v Stražišču pri Kranju. Vrhniška podružnica je napravila 25. julija izlet v Kamniške planine. — Glavni odbor je imel posve-

tovanje na Veliko sredo 1911. — Glavni odbor je vložil 16. februarja 1911 prošnjo deželnemu odboru za povišanje stanarine ljubljanskemu učiteljstvu, 28. decembra pa prošnjo deželnemu odboru za izboljšanje plač.

V letu 1912, in sicer 9. maja, je bila ustanovljena 8. podružnica Slomškove zveze za litijski okraj. Tudi v tem letu je Slomškova zveza pridno nadaljevala započeto delo. Idrisjska podružnica je zborovala 18. jan., kjer je bilo tudi predavanje »Učitelj in regulacija plač«. — Ljubljanska podružnica je zborovala 7. marca, kjer je tudi predaval katehet Čadež »Vzgoja nравstvenosti v šoli«. V maju je napravila izlet v Domžale, kjer si je ogledala tovarne za slamnike in zborovala skupno s kamniško podružnico. 7. marca je zborovala v širšem sestanku, kjer se je sklenilo, da se Slomškova zveza udeleži mednarodnega, pedagoškega in evharističnega kongresa na Dunaju; dalje 19. junija, 19. in 30. decembra. — Vrhniško-logaška podružnica je zborovala 25. februarja, 28. maja in 19. novembra, ko je tudi predavala M. Jurjevčič »Pomen malenkosti pri vzgoji«. — Gorenjska podružnica je zborovala 19. novembra, združeno s predavanjem J. Slapšaka »Moderna ženska«. — Kamniška podružnica je zborovala v majniku z ljubljansko v Domžalah in 19. novembra, ko je tudi predaval kapl. Langerholc »Delo Slomškarja izven šole v društvih«. — Litijska podružnica je imela poleg ustanovnega zborovanja, 8. maja, tudi še zborovanje 19. novembra, združeno s predavanjem ge. Polak »Kako si pridobi učiteljica naklonjenost mater šolskih otrok«. — Notranjska podružnica je zborovala 11. julija, ko je J. Grad predaval »Slomškova narodna oporoka«.

Občni zbor v l. 1912 je bil v Kamniku dne 8. avgusta, kjer se je tudi praznovala 50 letnica smrti zaščitnika in vzora Slomškove zveze A. M. Slomška. V ta namen je zvila prekrasen venec njegovih vrlin vadniška učit. M. Štupca.

20. junija si je ljubljanska podružnica ogledala Samasovo zvonarno, 27. junija pa pivovarno »Union«.

7. februarja je Slomškova zveza vložila prošnjo deželnemu odboru za 50 odstotno povišanje stanarinske doklade ljubljanskemu učiteljstvu. — 19. novembra se je obrnila Slomškova zveza na poziv kamniške podružnice do Mohorjeve družbe, naj ne sprejema v svoje knjige takih povesti, ki sramote učiteljski stan.

Mednarodnega pedagoškega in evharističnega kongresa na Dunaju se je udeležilo čez 20 članov Slomškove zveze, k čemur je Slomškova zveza prispevala z manjšimi vsotami. Oficielni pozdrav na pedagoškem kongresu v imenu Slomškove zveze je govoril tedanji tajnik I. Štrukelj. Navdušeni po lepih uspehih pedagoškega kongresa na Dunaju, so sklenili udeleženci, da se čimprej oprimejo dela in priprav za slovanski pedagoški kongres. Ta misel se je uresničila takoj prihodnje leto ob priliki katoliškega shoda v Ljubljani.

Leta 1912 so zborovale podružnice:

idrijska	1 zborovanje	in 1 predavanje
ljubljanska	5 zborovanj	„ 2 predavanji
vrhniška	3 zborovanja	„ 1 predavanje
gorenjska	1 zborovanje	„ 1 „
kamniška	2 zborovanji	„ 1 „
litijska	3 zborovanja	„ 1 „
notranjska	1 zborovanje	„ 1 „
skupaj	16 zborovanj	z 8 predavanji
in občni zbor		„ 1 predavanjem
Torej l. 1912	17 zborovanj	z 9 predavanji.

(Konec.)

Organizacija kmetijsko-nadaljevalnih tečajev.

(Poročal na tozadavni enketi dné 3. julija t. l. kmetijski svetnik V. Rohrman.)

1. Učne moči.

Za nadaljevalne tečaje pridejo v poštev v prvi vrsti učne moči. Vprašanje se tiče njih kvalifikacije.

Ako se imajo nadaljevalni tečaji posplošiti, potem je računati z učiteljstvom na ljudski šoli sploh, pa tudi s tisto kmetijsko izobrazbo, ki jo dobe na učiteljišču. Saj je v ta namen tudi kmetijski pouk na učiteljišču vpeljan.

Če danes ne ustreza ta pouk vsem potrebam bodočih učiteljev na nadaljevalnih šolah, ga je primerno reorganizirati, da se bo smoter pouka dosegel v zadostni meri. Na vsak način pa moramo zavzemati stališče, da imajo učitelji potrebno podlago za stanovski pouk dobiti na učiteljišču.

Poleg učiteljišča naj pomagajo k nadaljnji praktični izobrazbi kmetijske šole, in sicer na ta način, da prirejajo večtedenske kmetijske tečaje za ljudskošolske učitelje. Na teh tečajih naj se znanje, pridobljeno na učiteljišču utrdi in popolni in naj se obzorje za potrebe kmetijskega poklica obenem razširi.

Stališču, ki ga posamezniki zavzemajo, da bi moral dobiti učitelj potrebno kvalifikacijo na ta način, da bi absolvirati enoleten tečaj na kakvi višji kmetijski šoli, ne morem pritrditi, ker gre taka zahteva predaleč in preko cilja.

S takimi zahtevami bi se vsa zadeva nadaljevalnih tečajev prav po nepotrebnem zavlačevala in tako otežkočila, da bi se nadaljevalni tečaji sploh ne dali vpeljati in uzakoniti.

Kot zelo važne lastnosti na strani učitelja za vpeljevanje nadaljevalnih tečajev pa smatram poleg zadostne stvarne kvalifikacije tudi te, da

ima učitelj potrebno zanimanje za stvar, da ima srce za težnje kmetijskega stanu in da si zna pridobiti s svojim nastopanjem potrebno zaupanje med ljudstvom.

Glede pouka na učiteljišču bi bilo — mimogrede povedano — nujno želeči, da se zanese kmetijski pouk tudi v prva dva letnika in da se na splošno omeji glede kmetijskih panog le na najvažnejše panoge in da se v teh panogah poglobi in spravi v sklad s potrebami pouka na nadaljevalnih šolah. »Non multa, sed multum« bodi tedaj vodilo tudi kmetijskemu pouku na učiteljišču.

Splošni načrt za kmetijski pouk na učiteljišču je dober podroben načrt, katerega je povzeti iz učne knjige dr. Nalepa in dr. Schneiderja »Lehrbuch der Landwirtschaft«, ki se rabi na učiteljiščih, je pa v enem in drugem oziru pomanjkljiv in ga je treba na vsak način izpopolniti.

Zastopati moramo stališče, da naj se jemlje naša tvarina le v tistem obsegu in tisti kakovosti, da jo zamore učitelj z uspehom podajati na nadaljevalni šoli.

Danes so v prvi vrsti poklicani za pouk na nadaljevalnih tečajih učitelji, ki so svojčas obiskovali kmetijske tečaje, ki so se prirejali na Grmu in v Št. Jurju. Število teh absolventov utegne znašati preko 150.

Tudi letos se priredita zopet dva taka tečaja in bo treba udeležnike resno zavezati, da se lotijo ustanavljanja nadaljevalnih tečajev.

Kar velja za učitelje, vse to velja analogno tudi za učiteljice. Razlika je le v tem, da je treba tudi za gospodinjsko izobrazbo učiteljic primerne pouka na učiteljišču, ki ga dosedaj sploh še ni bilo.

Razen tega bo treba tudi pri učiteljicah pričeti z gospodinjskimi tečaji, da si pridobe potrebno usposobljenost za pouk na gospodinjsko-nadaljevalnih tečajih na ljudski šoli.

Prvi tak tečaj se priredi tekom letošnjih počitnic na gospodinjski šoli v Marijanišču.

2. Obveznost pouka.

Za nadaljevalne tečaje je treba rednega pouka in rednega obiska, za reden pouk pa obveznosti. Kdor je vpisan v tečaj, mora tečaj redno obiskovati.

Vpisovanje ali sprejemanje naj je sedaj za prehodno dobo fakultativno, vendar je nujno želeči in tudi delati na to, da se kmetiska mladina ne bo na svojo pest odtegovala pouku, ampak da se ga bo splošno udeleževala. Zaradi tega je važno, da zainteresiramo starše za obisk teh tečajev, s katerimi se imajo dečki stanovsko vzgajati.

Obveznost obiska bi se dala doseči s posebno naredbo poverjenišva za uk in bogočastje, ki bi se lahko začasno izdala.

Podan bi moral biti ta pogoj, da se s tem strinja tudi krajna šolska oblast. Ker se vrše ti tečaji v zimskem času, ni razloga, da bi se ne mogli učenci udeleževati tega pouka in da bi se upirali obveznosti krajne šolske oblasti.

Enaka obveznost pouka bi morala veljati tudi za gospodinjsko-nadaljevalne tečaje.

3. Celotna in letna učna doba, učni dnevi in število tedenskih ur.

Učna doba nadaljevalnega tečaja naj se skrajša na najprikladnejši čas. Za take tečaje je ugoden le zimski čas, ko zunaj ni nujnega dela.

Čas od novembra do konca marca je najbolj prikladen, skupaj tedaj 5 zimskih mesecev. Če je v enem ali drugem bolj mrzlem kraju mogoče ta čas kaj podaljšati, toliko bolje. Vobče se bo pa moralo izhajati s 5 meseci.

Omejen je tudi tedenski pouk. Število tedenskih ur mora pa znašati najmanj 6 ur, saj je dosti malo. Na obrtnih in trgovsko-nadaljevalnih šolah imajo po 8 ur tedenskega pouka. Po deželi smo tudi v tem pogledu na slabšem.

Za teh 6 ur tedenskega pouka rabimo dva dni v tednu, in sicer najbolje tako, da pride na dotični dan po 3 ure pouka.

Zadosti je 3 ure sedenja za učence, ki so odrasli šolskim klopem.

Najprikladnejše dneve naj si izberejo krajne šolske oblasti. Lahko bi se vzel n. pr. torek popoldan in četrtek dopoldan.

Če izračunamo sedaj ves ta čas skupaj, dobimo za en zimski tečaj 20 tednov po 6 ur ali skupaj 120 ur.

Celotna učna doba mora trajati najmanj dva zimska tečaja, kar bi dalo skupaj 10 mesecev ali 40 tednov ali 240 ur.

V poletnem času ni prilike za redni pouk, tudi enkrat na teden ne, če se izvamejo nedelje in prazniki.

Prيرهjati bi se dali kvečjemu poučni izleti, seveda neobvezno. Razen tega bi se lahko učenci pritegovali k praktičnim vajam in demonstracijam na šolskem vrtu, kar se dá vse doseči ob primerni stanovski vzgoji take mladine.

Kar velja v tem slučaju za dečke, velja tudi za dekleta.

Kultura in književnost.

Srbska početnica. Sestavil I. T. Pokazala se je potreba, izdati Srbsko početnico za Slovence, ker so razni srbski bukvarji, ki so se dosedaj v šolah uporabljali, pošli. Brez dvoma bo z novo knjigo, katero je sestavil več pedagog, vsestransko ustrezno, služila bo šolskemu pouku prav tako dobro, kakor samouku. Razdeljena je v 4 poglavja: A) Uvod. B) Izreka. Naglas. Narečja. C) Cirilica. Tiskana in pisana cirilica s početnimi vajami in potrebno razlago, opazkami in slovarčkom. Temu sledi zadnje poglavje, obstoječe iz 22 najlepših srbskih sestav-

kov (beril) in pesmi z opombami, razlago besed itd. Tisk knjige je krasen, rabile so se zanjo posebej naročene nove črke. Na slovenskem književnem trgu ni nobene bolj primerne početnice za pouk srbohrvaškega jezika. Cena 12 K je jako nizka. Izšla je v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani.

Emil Hochreiter: »Immaculata«, 12 Marijinih pesmi za mešani zbor, deloma z orgljami ali tudi brez orgelj. Partitura z doklado 21'60 K, sopran-alt (skupaj) 6— K, tenor-bas (posebej) po 3'60 K. Založila Jugoslov. knjigarna v

Ljubljani. — Te pravkar izišle pesmi so dolgo čakale odrešenja, zato je pa njihov izid tem bolj pozdraviti. Saj je naša cerkveno - glasbena literatura zopet za eno izvrstno delo bogatejša in popolnejša. Na prvi hip se bodo zdele marsikomu deloma nekoliko težke. Če jih pa nekoliko proučuješ, se ti bodo pa tako priljubile, da boš komaj čakal, kdaj jih boš slišal ali sam proizvajal. Globoko zamišljene skladbe so to. Nič vsakdanjega, vse novo in originalno. Vsak napev nudi novo zanimivost in krasoto. Ker je besedilo večinoma tudi novo, so pesmi še lepše in zanimivejše. Oprema in tisk zbirke sta za današnje razmere izredno lepa, material prav trpežen, cena pa je, če jo primerjamo z drugimi cenami, prav nizka. Prepričani smo, da bodo gg. cerkveni pevководje s posebno vnemo in veseljem učili in izvajali te lepe napeve ter z njimi poveličevali Marijine praznike in druge slavnostne prilike.

Slovenski pravopis. Spisal dr. Ant. Breznik. Založila Jugoslovanska knjigarna. V Ljubljani 1920. Cena 12 K. — Ko je pred 21 leti prvič prišel na svetlo težko pričakovani Levčev »Slovenski pravopis«, je nastal zaradi marsikaterih izrazov in slovniških tvorb velik šum med jezikoslovci. Že samo radi stavka »kdor pred soglasniki in na koncu besed l čisto izgovarja, tisti se spakuje, govori tuje in prisiljeno ter dela silo narodni govorici,« smo dobili kopico raznih razprav, ki so pa v tem vršenju prinesle na plan še druge reči. S tem pa nam je bilo v naslednjih letih zopet vzeto veselje, da imamo že vendar enkrat in to z ozirom na obširen besedni zaklad v Wolf-Pleteršnikovem slovarju, zanesljiv slovenski pravopis. Uspehe temeljitih raziskavanj iz zadnjih let je sedaj strnil priznani slovničar dr. A. Breznik v svojem »Pravopisu«. Knjižica podaja natančna pravopisna pravila o rabi velikih in malih črk, o pisavi mnogoterih krajnih imen, društvenih naslovov, strokovnih pojmov in sestavljenih besed; jasna pravila o razzlogovanju, rabi naglasnih znamenj in pravilnem stavljanju besed; a največji obseg knjižice tvori slovar. Ustanovljena je n. pr. pisava: Skofja Loka, Novo mesto; kolek, kolkovati (ne kole-

kovati); razzlogovanje; »po go-zdu, majhno« ter je omenjena napačna raba vejice in drugih ločil pri naših boljših pisateljih. (Str. 25.) Knjižica je torej po svoji sestavi tudi nekaka zbirka dostikrat ponavljajočih se napak, n. pr. »bliščati«, prav »bleščati«; »jednak«, prav »enak«; predujem (Vorschuß), prav »predjem (zajem)«. Večkrat pa ima pristavke za kak boljši izraz, n. pr. »delo in nedelo« za »dejanje in nehanje«. Namesto »deloma... deloma« ima boljše »nekaj... nekaj«. (Str. 43.) »Socialen, specialen«, ne »socijalen«. Posebno naši uradi se opozarjajo na vsakdanje tujke n. pr. »glasom« (iz nem. laut) — po uradnem poročilu, »v svrhu« — za, zaradi. (Str. 94.) Osobito je zamenjal sestavitelj pravopisa razne romanske tujke z dobrimi domačimi, še ne dovolj znanimi besedami, n. pr.: vpisnik (register), razvid (evidenca), področje (resort), razpredelnica (tabela), ukras (dekoracija). Ženske bo zanimal »povalnik (Strudel)«, kadilce »smotka«, vojake »ročja (ročaj)« pri sablji, a šolarje »dvanajstica (tucat)«. Kaj važna je pravopisna razlika besed s predlogom »u« in »v«; ponekod je razloček še vedno dvomljiv, n. pr. med »ugrizti kaj« in »vgrizniti v jabolko« (str. 98), ker je v tem izraženo isto delo ust in zobovja.

Vsebinska najnovejšega Breznikovega pravopisa je dokaj manjša od one Levčevega pravopisa, ker je opuščeno glasoslovje in drugo, kar spada predvsem v sestav slovnice. Želel bi, da odpadejo v prihodnji izdaji še nekateri brez potrebe navedeni izrazi, n. pr. črmnjak — rumenjaki, črnklja (črna žival) in celo »špica« (Radspeiche); namesto teh pa naj se zbirka razširi in popolni z drugimi bolj splošno rabljenimi domačimi besedami. Prostor pri nekaterih besedah je primerno izpopolniti z dodatnimi pojasnili, da bo posebno meščan lahko doznal, kaj je »vereja, tesla, krlj, načelek« in enako, če je potreba, da se tudi to navaja. »Smisel« in »zmisel«, oboje velja v tej zbirki za pravilno, a vendar bi kdo rad vedel, kaj je boljše ali kaj naj bi bilo enotno. Na str. 52 rabi pisatelj sam »po zmislju« in enako v svoji slovenski slovnici (n. pr. str. 231).

Knjižica bo posebno dober vodnik pri jezikovnem pouku in pri popravah spisnih nalog. Vsakdo pa mora knjižico prej natančno proučiti od prve do zadnje strani, ker sama abecedna vzporedba izrazov ne more takoj pokazati vsega, kar je sicer uvrščeno in ustanovljeno pri posameznih pravilih in izrazih. V obče »Slov. pravopisa« ni treba še posebej dalje priporočati, ker je sama na sebi dolžnost razumništva, da se čimprej pobriga za najpravilnejšo pisavo in jo uveljavlja med narodom. Fort. Lužar.

Otroški oder. Igrice za mladino otroških vrtcev in ljudskih šol. Drugi predelani natis. Sestavila Marica Gregoričeva. V Ljubljani, 1920. Izdala, založila in natisnila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Cena broš. knjigi z draginjsko doklado

K 19.20. — Z veseljem se še spominjamo otroških predstav, ki so jih pred nekaj leti uprizorili v ljubljanskem gledališču tržaški otroci. Označena zbirka je dokaz, da so tam na jugu — pisateljica je učiteljica v Trstu — otroške igre bolj udomačene kakor pri nas. Igrice bodo prav poživile našo šolsko mladino in je želeli, da učiteljstvo tudi v tej smeri intenzivno deluje. Med Nemci in Romani je otroška igra že veliko bolj udomačena. Tudi izobraževalna društva po deželi bodo lahko uporabljala zbirko.

Kulturna načela Sokolstva u Češkoj i Jugoslaviji. U Zagrebu 1920. Brošurica velja 6 K in se naroča pri »Hrv. kat. nar. Savezu«, Zagreb, Kaptol 27. — Knjižica je polemičnega značaja in utegne dobro služiti v orlovskih odsekih.

Zapiski.

Centralizem in avtonomija. Med najvažnejše točke tega prepornega vprašanja naše bodoče ustave spada tudi šolstvo. Načelno in dejansko bodo izvajale to prevažno zadevo posamezne stranke, ki, žal, večinoma več ali manj vse presojajo iz svojega egoističnega stališča. Vendar je zanimivo zvedeti stališče učiteljstva, ki je pravzaprav že znano, da je zlasti v Sloveniji skoraj brez izjeme — centralistično. To stališče seveda ni podano toliko vsled načelnega stališča kakor zopet radi ljubega — recimo kar naravnost — egoizma. Ravno naš stan je v svojem razvoju doživel toliko razočaranj, da to ni bilo niti nič presenetljivega. Navajeni smo bili uradniške države, kjer je uradnik užival nekako posebno stališče. Zato tudi vidi učitelj v državi vse — svojega rešitelja in zaščitnika, ki mu bo dal potrebne pogoje za življenje. Da stori država ali tisti, ki slučajno predstavljajo državo, vsaj najpotrebnejše morda le v toliko, kolikor izrabljajo šolstvo v svoje namene — o tem se navadno ne razmišlja. Trenutno dobivamo učitelji po zaslugi centralizma s pomočjo slučajne relacije 1 : 4 dokaj primerne plače. Kateri minister

pa bo sestavil redni proračun s pomočjo rednih davkov na podlagi teh števil? Toda vse to pokaže šele bodočnost. Italija, Španija in Francija so glede šolstva centralistično urejene z — najslabše plačanim učiteljstvom. Belgija in Nemčija tega nista poznali, a je imelo učiteljstvo socialno ugodnejše stališče. Pripomniti bi tudi bilo, da je avtomno uradništvo navadno bolje plačano in je tudi manj odvisno kakor državno. Naše prepričanje je, da vprašanje avtonomije ali centralizma lahko pusti učiteljstvo hladno ter zlasti ni potreba, da bi se posebno razvneli v to ali ono smer. Za naš stan je najvažnejše, da si v vsakem slučaju zagotovimo stališče, ki ga zasluži naše delo. Kadar pride tisti dan, napravimo učitelji enotno fronto. Nikdar pa ne sme postati šola in učiteljstvo vprašanje ene stranke. Kultura je last vsega naroda, zato je naša dolžnost, da pridobimo centraliste in avtonomiste za svojo stvar in nikogar ne odbijamo z enostransko orientacijo. Vse drugo bi bil greh nad našim stanom in nad kulturnim napredkom našega naroda.

Hrvatski listi o naši organizaciji. Zagrebška »Narodna Politika« z dne 27. X. t. l., št. 206, piše: »Slovenski Učitelj« (glasilo jugoslovanskega krščanskega učiteljstva. God. XXI. Br. 9—10). Upravo je izašel ovaj dvobroj revije jug. krščanskega učiteljstva. Donosi opširan izvještaj o zborovanju krščanskega učiteljstva u Mariboru, na kojem je bilo i mnogo hrvatskog čehoslovačkog kat. učit. udruženja. Rud. Pečjak nastavlja sa študijom o čitankama u pučkoj školi, u kojoj raspravlja o narodnom, etičkom, estetičkom i religijskom momentu pri sastavljanju čitanaka za pučke škole. Ovaj dvobroj donosi i hrvatski članak »Moć fraze« u kojem se navodi kako je frazerstvo i indiferentizam krivo današnjem zlu na kulturnom polju. Treba se vratiti k vjeri, istini i objektivnosti, da se konačno skrsi ovo frazerstvo. V. Rohrmann piše o produžnim tečajevima. Informativne su i bogate rubrike: kultura i književnost, zapisci, te društvena i staleška kronika. — Ovu lijepu reviju najtoplije preporučamo hrvatskom krščanskom učiteljstvu, koja je na sastanku u Mariboru proglašena našom zajedničkom revijom. Svaki osvjeđeni pristaša našeg kulturnog programa morao bi da bude pretplaćen na »Slov. Učitelja«, te da u njemu i surađuje. »Slov. Učitelj« donosit će i nadalje hrvatske članke i bilješke, te će mnogo pridonijeti upoznavanju i našem zajedničkom radu. Narudžbe se šalju na adresu: Uredništvo »Sl. Učitelja«, Ljubljana, Židovska steza 4/III. Pretplata godišnje 30 K. — Tudi »Jadran« v Splitu je priobčil članek »Borba dvaju nazora«, informativen članek o učiteljskih organizacijah.

Napredek šolstva po prevratu v Sloveniji. »Učit. Tov.« z dne 25. nov. t. l. poroča: »Uspeh naših prizadevanj (seveda, brez dvoma!) na prosvetnem polju je za vsakogar, kdor misli trezno, velik. Po prevratu se je ustanovilo 50 novih osnovnih šol, 300 ljudskih šol je bilo razširjenih. Pred prevratom smo imeli dve meščanski šoli, danes imamo 21.« — Tudi mi iskreno pozdravljamo ta napredek, toda naše skromno mnenje je, da je napredek šolstva in narodne kulture odvisen od kakovosti in gnotnega po-

ložaja učiteljstva in ne od števila razredov. Bojimo se namreč, da bo stroške za te razrede pokrilo učiteljstvo, kadar ga bo pričela uprava plačevati — z zdravo valuto.

Amerikansko. »Učit. Tov.«, št. 45, piše: »Kako smo dobili zakon o narodnih šolah. Za prvo in temeljno dolžnost so smatrali poslanci dati učiteljstvu osnovnih šol materialno podlago za popolno neodvisnost od slučajnih političnih vplivov. Bivši ministrski predsednik Davidović je — pooblaščen od svojih klubskih kolegov — predložil začasnemu »Narodnemu predstavništvu« učiteljski zakon, ki je bil končno malone soglasno sprejet. Poudarjati treba, da je prišel ta zakon pred parlament po hudih bojih v ministrskem svetu, v katerem so nastopili proti njemu združeni radikalci in klerikalci. Šele ko je Davidović zagrozil z demisijo, so se sovražniki učiteljstva umaknili.« — Temu čudnemu stanovskemu glasilu se prav nič ne čudimo radi takega poročanja, ker vemo, da ne more zatajiti svoje narave, saj je celo takrat poročal, da so demokrati zvišali učiteljstvu plače, ko je to napravila krščansko-socialna večina prve narodne vlade. Sedaj samo še pričakujemo, da »Tovariš« razveseli svet z novico, da so kandidati g. predsednika »Zaveze« pri volitvah v Sloveniji sijajno zmagali s številko 3, ker bo vse socialiste in komuniste štel med »svoje«.

Alkoholizem. Delavska družtva na Finskem so izdala prepoved točenja opojnih pijač v društvenih prostorih. Istotako ne točijo alkohola restavracije v poslopju deželne zbornice v finskem narodnem gledališču in velikem dijaškem domu. — Številke govoré! Na Kranjskem se je že pred vojno izpilo za 40 milijonov opojnih pijač na leto, med tem ko je ves zemljiški davek znašal 3 milijone kron. Vsi Slovenci skupaj smo izdali za alkohol (to je 5 milijonov litrov žganja, 13 milijonov litrov vina) 100 milijonov kron, to pride na osebo 60 kron. — Koliko kmetijskih posestev bi se moderno uredilo, koliko šol in udobnih delavskih stanovanj zidalo še pred vojno z 1 desetino te vsote! — Za vsoto, katero je izdalo delavstvo v 25 le-

tih samo za žgane pijače v naši domovini, bi n. pr. lahko kupili vsa tovarniška podjetja na Kranjskem. — V znamenju časa. V palači Dedause v Berlinu, kjer se vrše največje zabave berlinske gospode, se popije vsako noč za 80.000 kron penečih vin. V Berlinu tava vsak večer 3000 ljudi po cestah, nevedoč, kje bodo danes ali jutri spali. — V Sloveniji pride povprečno na vsa-

kega človeka letno 3200 gramov koncentriranega, 100% alkohola, na celo deželo pa 1,626.500 kg, gotovo lepa vsota. To je nekako 150 vagonov čistega strupa. — Lokrijci so pod Zalenejem določili, da se kaznuje vsakdo, če je pil ne z vodo mešano vino. Celo bolnikom to ni bilo dovoljeno, če niso imeli zdravnikov odredbe.

Društvena in stanovska kronika.

Na delo! Leto trdega in mnogokrat brezobzirnega boja je za nami. Vemo, da večkrat morda tudi med prijatelji nismo našli pravega razumevanja. Z mirno vestjo pa lahko rečemo, da nam je bil najvišji pravec čuvanje naših načel, naše organizacije in vseh posameznih članov, kadar je bila potreba. Le tisti, ki je sam kdaj stal sredi ognja, bo razumel, da je včasih v borbi beseda kruta, trda in pikra. Želimo in uverjeni smo, da se bo v bodoče našlo slovensko in jugoslovansko učitelstvo v mirnem in tihem kulturnem delu. Zadnje dve leti je bilo med učitelstvom toliko izmenjavanja nazorov, da je vsakdo lahko našel svojo pot na desno ali levo... Duševna diferenciacija zlasti slovenskega učitelstva je le dokaz njegove visoke duševne energije in potence. Stremiti moramo, da postane »Slov. Učitelj« polagoma zgolj pedagoška revija. Za sedaj se je moral držati nekake srednje poti ter poseči tudi v šolsko-politična vprašanja, ki so zlasti v tesni zvezi z vprašanjem učiteljske organizacije. Vse svoje prijatelje in somišljenike prosimo, da ostanejo listu in organizaciji zvesti ter nas gmotno in duševno podpirajo. Zlasti pričakujemo od naših šolskih nadzorov, ki so sredi šolskega dela, da stopijo v krog sotrudnikov ter s tem prednjačijo ostalemu učitelstvu. Uredništvo se vsem dosedanjim sotrudnikom najiskreneeje zahvaljuje ter tudi prihodnje leto računa na njihovo pomoč. Cena listu bo najbrž 60 K letno, da ga bo mogoče kljub naraščajoči dragini redno mesečno izdajati. Pogumno in veselo na delo z načelom: Vsi za enega, vsak za vse! Srečno novo leto 1921! — **Uredništvo.**

Občni zbor Slomškove zveze bo 28. decembra ob 10. uri dopoldne v Jugoslovanski tiskarni, knjižnična dvorana, III. nadstropje. Dnevni red: 1. Poročila odbora (tajnice, blagajnika, urednika). 2. Volitev predsednika in odbora. 3. Predavanje (Franc Terseglav). 4. Razni nasveti, ki naj jih člani predložijo odboru vsaj tri dni prej. 5. Odgovor na razne interpelacije.

Nova knjiga Slomškove zveze. Za božič izide mladinska knjiga »Pastirci pri kresu in plesu«, ki jo je spisal pisatelj in sotrudnik našega lista France Bevk. Naročila sprejema nadučitelj Julij Slapšak.

Z univerze. Meseca decembra je imel univ. prof. dr. F. Veber več javnih predavanj iz cikla »Felo in duša«. Predavanja so bila izredno številno obiskana.

Umrli kanonik Kržič je postavil za glavnega dediča svojega premoženja društvo »Pravniški dom«. Blagi pokojnik si je postavil najtranejši spomenik med krščanskim učitelstvom!

Višji šolski svet v Ljubljani sprejema od 1. decembra nadalje stranke samo ob torkih in četrtek od 10. do 12. ure dopoldne.

Na seji višjega šol. sveta dne 30. oktobra 1920 so poročali posamezni poročevalci o sedanem stanju ljudskega, meščanskega in srednjega šolstva v Sloveniji. — Imenovani so bili: Fran Friedl za nadučitelja na tri-razrednici pri Sv. Jerneju, Kristina Petrič-Bregant, Neža Hribnik-Kunej in Antonija Režabek za stalne učiteljice na dekliški šoli v Končicah; Josip Pajtlar za stalnega učitelja v Limbušu, Adolf Friedl za nadučitelja v Svetinjah, Rudolf Predan za stalnega učitelja v Rogaški Slatini; Ljudmila Glinšek-Lilek in Marta Sekirnik za stalni učiteljici v Rogaški Slatini; Alojzij Intihar za nadučitelja na Robu, Matija Kenda za nadučitelja v Smledniku, Albin Smole za nadučitelja v Skaručni, Marija Javoršek za stalno učiteljico v Skaručni, Avgusta Sever za stalno učiteljico v Št. Jerneju, Zorka Kosin-Bitežnik za stalno učiteljico v Iga vasi, Martin Matko za nadučitelja v Novem mestu. — Tomaž Bitenc se premesti iz službenih ozirov za stalnega nadučitelja v Škocijan pri Turjaku. — Nadalje so bila sistemizirana nekatera mesta za veroučitelje in učiteljice ženskih ročnih del. — Za šolskega slugo na državni realni gimnaziji v Ljubljani je bil imenovan Fran Gril. — Upokojeni so bili nekateri prekmurski učitelji, učiteljica Dequal-Ravnika na Viču, Zofia Zupan, otroška vrtnarica

v Ljubljani, Olga Skuhala-Širca, učiteljica v Celju in učiteljica Vovk-Maurin, vsi z dnem 13. oktobrom 1920. — Upokojenemu nadučitelju na Ponikvi ob južni železnici Jožefu Dobnikarju se je izrekla pohvala in priznanje viš. šol. sveta za njegovo mnogoletno neumorno in uspešno šolsko in izvenšolsko delovanje.

Posebni izpiti. Poverjeništvu za uk in bogočastje dovoljuje z razpisom dne 21. okt. 1920, št. 4701, da se sme v smislu čl. V., točke 2. predpisa za usposobljenostne preizkušnje na učiteljskih z dne 31. julija 1886, št. 6033, delati tudi specialni izpit iz petja za meščanske šole poleg izpita iz goslanja in igranja na klavir.

Metliški nadučitelj g. Barle je zaradi bolezni odklonil nadzorniško mesto za črnomeljski okraj. Prosvetno ministrstvo je imenovalo na njegovo mesto nekega Pretnarja, ki je zapustil službeno mesto v Trstu. Vprašali niso niti okrajnega niti viš. šol. sveta, če so s tem možem zadovoljni. Ali smo res v brezpravni državi?

Lepe razmere. Jelenc-Ganglovim šolskim nadzornikom, ki jih je imenovalo belgrajsko prosvetno ministrstvo, so poslali službene dekrete kar naravnost po pošti, kakor piše fant svojemu dekletu. Šolskih oblasti v Belgradu sploh ne pozna'o. Tov. Pirc, ki so ga milostno poslali v litijski okraj, je prejel dekret 14 dni, in sicer iz zasebne roke, ker je prejel njegov dekret druga oseba enakega imena. Tako ubi'ajo avtoriteto šolskih oblasti v Jugoslaviji, kjer cvete strankarstvo, protekcionizem in brezpravnost. Naše ljudi na; bodri zavest, da je vsakega nasilja nekoč konec!

Zborovanje gorenjske podružnice v Škofji Loki. Dne 14. oktobra t. l. je priredila podružnica Slomškove zveze za kranjski okraj zborovan'e, ki je nepričakovano dobro uspelo. Okrog 40 udeležencev, ki je napolnilo društveno čitalnico, je pokazalo, da je katoliško misleče učitel'stvo kranjskega okraja ostalo trdno ter se ne da od nikogar terorizirati. Med zborovanjem se je videlo, da nas navdaja duh demokratizma, duh krščanskih načel, katere hočemo, kar se je videlo v debati, tudi konsekvantno udejstvovati. — Podružnični predsednik Slom. zveze, Pavel Lavrič, je otvoril zborovanja in omenjal nečuvno nasilstvo, ki so ga učinili Nemci s plebiscitom na Koroškem nad Jugoslavijo, posebno nad Slovenci. Toda obupati ni tre-

ba; ni še odbila zadnja ura. — Nato je pozdravil predsednika Slom. zveze, Iv. Štruklja, dr. Klinarja, kateheta Milavca, okr. nadzornika Karla Simona ter vse učitel'stvo. — Gospod dr. Klinar, škofjeloški župnik, je pozdravil prav pristrčno vse učitel'stvo. Poudarjal je, kako velevažno nalogo ima ljudskošolski učitelj ter se veselil, da bo vendar enkrat tudi tako plačan, kakor v resnici zasluži. Veselje se je bralo na obrazih, ko smo imeli v svoji sredi pravega prijatelja učiteljskega stanu. Za njegove prijazne, prijateljske besede se mu je učitel'stvo navdušeno zahvalilo. — Nato je poročal tov. Ivan Štrukelj o načrtu novega šolskega zakona. O vsaki točki tega načrta se je temeljito razpravljalo. Po debati so bile vse točke soglasno sprejete. — Prvotno je bilo določeno, da bo govoril poročevalec o samotornem pouku. Ker pa so prišle vmes zapreke, je poročal o šolskem zakonu. Obljubil je, da bo poročal o samotornem pouku na prihodnjem zborovanju v Radovljici, kjer bo svoje predavan'e pri pouku tudi praktično pokazal. — Prihodn'e zborovanje se bo vršilo v ponedeljek, ker četrtek radi gorske šole ni primeren. — K slučajnostim se je oglasil g. Karel Simon ter nam podal nekaj praktičnih nasvetov glede pouka in uradovanja. — Ko je pozdravil predsednik še štiri nove člane, se je zborovanje zaključilo.

Zborovan'e kočevske podružnice. Dne 3. novembra 1920 je zborovala kočevska podružnica Slomškove zveze v Ribnici na deški ljudski šoli ob obilni udeležbi. Zborovan'a so se udeležili tudi gg. akademiki SDZ, v imenu katerih je pozdravil g. prof. France Ambrožič in obenem poudarjal važnost skupnega delovanja. — Tovariš nadučitelj Ivan Štrukelj je v zanimivem predavanju očrtal pomen samotornega pouka in nato tudi pokazal, kako se uporablja ta pouk v praksi. Po predavanju je bila živahna debata glede rokotornega pouka v ljudski šoli. — Nato se je vršil občni zbor. — Popoldne je bilo skupno kosilo, po katerem se je razvila živahna zabava.

Ljubljanska univerza je proslavila dne 15. t. m. 250 letnico Komenskega s predavanjem prof. dr. Ozvalda.

Srbohrvaščina v tujini. Belgrajski odpravnik italijanskega poslanstva je prosil ministrstvo prosvete za navodila glede ustanovitve stolice za srbohrvaški jezik na vseučilišču v Padovi.

Ali ste že naročili:
Anica Lebar, Vzgoja manjnadarjencev.

Za božič izide Bevkova mladinska knjiga, Pastirci pri kresu in plesu. Naročila na obe knjigi sprejema nadučitelj Julij Slapšak v Mostah pri Ljubljani. Tudi vse dopise na u p r a v n i š t v o lista, zlasti naročnino in reklamacije je pošiljati na označeni naslov.

Sklad Slomškove zveze.

Werne Dora, učiteljica, 20 K; Rekar Vera, učiteljica, 40 K; Lavrič Pavel, nadučitelj, 60 K; Porenta Uršula, učiteljica, 20 K; Štular Fran, nadučitelj, 30 K; Jaklič Fran, nadučitelj, 100 K; Novak Josip, okr. šol. nadz., 40 K; Tomšič Emil, nadučitelj, 40 K; Istenič Pepca, učiteljica, 10 K; zbirka na podružničnem zborovanju v Radovljici 288 K. Skupaj 648 K. Današnji izkaz 648 K. Prej izkazanih 2471·90 K. Skupaj 3119·90 K.

Tovarišice in tovariši! Pridno in znatno prispevajte za potrební sklad, saj naši službení prejemki so dostojni in vsaka in vsak lahko žrtvuje sedaj nekaj kronic.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1920.

A. Pirc.

Šolske klopi

dvosedežne, Rettig-ovega sistema
ima v zalogi

Obrtna centrala v
Ljubljani Sodna ulica št. 11.

Važno!

Nujno!

Šolska vodstva

nabavijo najceneje

peresa, svinčnike, radirke, papir

in druge šolske potrebščine pri veletrgovini

LUDOVİK ŠEF, Maribor

Prešernova ulica štev. 1.

Tovarniška zaloga papirja in pisalnega orodja.

➡ **Specijalna trgovina vseh**
pisarniških potrebščin. ➡

Brzjavljeno: Papiršef Maribor.

Telefon 148.